

Ens està robant, l'Església?

Els darrers temps se senten moltes veus que acusen l'Església catòlica d'apropiar-se, saquejar, robar, milers de propietats que no eren seves (solars, camps, pisos, esglésies, cases, etc.), inscrivint-les en el Registre de la Propietat sense tenir cap títol de propietat (la primera inscripció s'anomena immatriculació). Darrerament la Unió de Pagesos s'ha afegit a l'acusació. Sobre aquest tema hi ha moltes confusions històriques i de conceptes que voldríem aclarir aquí.

Les desamortitzacions de bens eclesials de 1835-1836 i la de 1851 portaren a un grau tan gran d'embolic sobre les propietats que el 1861 es creà el Registre de la Propietat on es podien (no ha sigut mai obligatori) immatricular tota classe de béns, excepte els llocs de culte catòlics perquè era notori i evident que eren de l'Església. Donat el gran nombre d'altres bens a inscriure es determinà que les propietats que l'Església no en podia aportar un títol escrit de domini (herència, donació, compra...), però que constava que n'havia tingut la possessió per altres títols que ningú més tenia (possessió des de temps immemorial, inclusió en llistats que el govern va fer el 1861, visites pastorals on hi consten els bens, cadastre...), es va determinar que es podien immatricular mitjançant una certificació. I així es va anar fent des de 1861 fins 1998 sense interrupció (les diferents lleis i reglaments de 1909, 1915 i 1946, passant per la II República no canviaren res). Les immatriculacions per certificació de bens no de culte no es feren, per tant, segons una llei franquista segons alguns afirmen, sinó per una del 1861. Cal remarcar també que immatricular un be no concedeix la propietat, que pot venir de segles enrera i és evident que hi havia propietaris abans del 1861; només dona seguretat jurídica al ja propietari, amb títol escrit de domini o no.

El 1998 s'aixecà la prohibició d'immatricular les esglésies, per considerar-la inconstitucional (R. Decret 1867/1998) i entre el 1998 i el 2015 l'Església va poder immatricular els seus temples amb el mateix procediment (mitjançant certificació) que s'utilitzà durant 137 anys. El 2015, hi hagué un acord general (també de l'Església) que ja no era necessari continuar amb el procediment especial d'immatriculació.

El procediment d'immatriculació no s'ha fet de manera arbitrària o com alguns diuen per "apropiació", espoli o robatori. Sempre s'ha fet presentant una documentació que provés que era de titularitat eclesial i que estava inscrita al cadastre. En tot cas la possessió com a amos, pacífica, durant molts anys i sense discussió, sempre pot ser decisiva. La darrera decisió per immatricular sempre ha estat del registrador de la propietat, que havia de mirar amb detall cada certificació. Si hi ha hagut algun error, sempre es pot corregir i totes les diòcesis estan disposades a parlar-ne.

Alguns col·lectius i el Govern espanyol mateix propugnen fer un llistat dels bens eclesials immatriculats (de fet es pot trobar fàcilment a la web del Registre de la Propietat) a fi “d’estudiar la reversió al domini públic dels bens immatriculats”, donant per suposat que hi ha bens de “domini públic” que l’Església s’ha apropiat. Un be pot ser de domini públic per naturalesa (rius, costes...) o per llei. Cap be immatriculats compleix aquestes característiques. Els bens eclesials són de domini privat, però no pertanyen ni als capellans ni als bisbes a títol personal perquè només en són administradors. Durant segles el poble catòlic ha construït i confiat a l’església una sèrie de bens al servei de les comunitats per celebrar, anunciar l’Evangeli i ajudar als més pobres. Són bens de domini privat però al servei de tot el poble, amb finalitats religioses, culturals i socials. L’Església ha conservat i custodiat aquests bens a través dels segles, amb pocs recursos i amb gran esforç. Són una ínfima minoria els que són econòmicament rendibles i ni de molt lluny compensen les despeses en aquest sector. En cap cas es tracta de bens comunals, que són propietat d’un grup o de tots els habitants d’un poble, ni tampoc són “del poble” i per tant de l’Ajuntament. Aquest sí que faria una apropiació indeguda.

L’Església no ha estat robant uns bens, simplement hi ha posat ordre.

ANTONI MATABOSCH

Prevere de l’arquebisbat de Barcelona.

President honorari de la Fundació Joan Maragall

Article publicat a La Vanguardia el dia 7 d’octubre